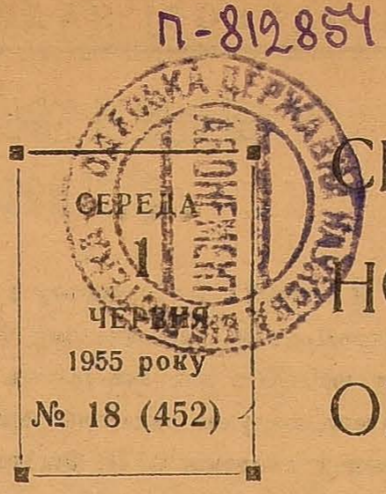




# За наукові КАДРИ

Орган партбюро, ректорату, комітету ЛКСМУ, профкому та місцевому  
Одеського Державного Університету ім. І. І. Мечникова



Ціна 20 коп.

СКЛАСТИ ЕКЗАМЕНИ НА „ВІДМІННО“ ТА „ДОБРЕ“ — ПАТРІОТИЧНИЙ  
ОБОВ'ЯЗОК КОЖНОГО СТУДЕНТА.

## ПЕРШІ НАСЛІДКИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ СЕСІЇ

## ПОРАДУЄМО РІДНУ ВІТЧИЗНУ ГЛИБОКИМИ ЗНАННЯМИ

### ГОТУЄМОСЬ ДО ЕКЗАМЕНІВ

Студенти нашого курсу завжди пам'ятають слова, сказані великим Леніним на III з'їзді комсомолу: «Нам не треба зубрячки, але нам треба розвинути і вдосконалити пам'ять кожного, хто вчиться, знаннями основних фактів, бо комунізм перетвориться в пустоту, перетвориться в просту вивіску, комуніст буде тільки простим хвастуном, якщо не будуть перероблені в його свідомості всі набуті знання».

Як ми готуємося до екзаменів з такої важливої дисципліни, як основи марксизму-ленінізму, говорить наша підготовка до семінарських занять. З перших же днів навчання ми уважно слухали лекції, конспектували їх, вдумливо працювали над вивченням творів класиків марксизму-ленінізму.

З змістовними відповідями на семінарах завжди виступали тт. Лубенець, Буга, Галащук, Волкова, Чечкіна, Цибулько, Куц та багато інших.

Погано готувались до семінарів з основи марксизму-ленінізму такі студенти, як Дановська, Корольова, Нечипорук, Страхова, Камаєва. Ці студенти або зовсім не виступали на семінарах в другому семестрі (Дановська) або відмовлялися відповідати через невідповідність.

Зараз семінарські заняття закінчилися. В першій групі (керівник семінарських занять М. О. Лисенко) проводяться консультації. Тут студенти з'ясовують незрозумілі питання і тим самим в значній мірі повторюють пройдений матеріал.

Старанно готуються до літньої екзаменаційної сесії і студенти I курсу українського відділу. На початку травня тут були проведені комсомольські збори, присвячені перевірці стану підготовки до сесії. На зборах були виявлені істотні недоліки, допущені окремими студентами в час підготовки до сесії. Зараз тут кращі студенти допомагають невстигаючим.

До залікової сесії, яка розпочалася у нас 15 травня, несерйозно віднеслися такі товариші, як Масальський, Дановська, Пржеголінський, Лі, Кузнецова. Вони двічі перекладали залік з латинської мови.

Зарозливе становище у нас з складанням заліків у студ. Чернової Л., яка не склала ще 3 заліки.

**О. КОВАЛЬЧУК, студ. I курсу  
філологічного факультету.**

### ВІДРАДНІ ФАКТИ

Екзаменаційна сесія на історично-математичному факультеті розпочалася. 30—31 травня дипломанти склали державний екзамен з основи марксизму-ленінізму. IV курс історичного факультету складав екзамен з історичного матеріалізму та політичної економії. Результати такі: одинадцять «відмінно» одержали студенти на екзамені з історичного матеріалізму, дев'ять «відмінно» — з політичної економії. На «відмінно» склали обидва екзамена тт. Грималюк, Чимбір, Чернова та інші. Спецкурс з історії революційного руху на Україні студенти III курсу склали лише на «відмінно». Третюкурники, що спеціалізуються з основи марксизму-ленінізму, склали екзамен з політичної економії, нової історії, революційно-демократичного руху на Україні. На всіх трьох екзаменах «відмінно» одержали: Бабкін, Баловський, Білобородько, В'юшкін, Мароди, Савченко.

На «відмінно» складають екзамен також студенти: Бачинський (спеціалізація — історія УРСР), Гуляк, Талан (спеціалізація — нова історія) та ряд інших. Такі наслідки — результат сумлінної підготовки до екзаменів кожного студента історичного факультету, результат доброї роботи партійної та комсомольської організації.

Відмінною рисою радянської вищої школи є її тісний зв'язок з життям, з запитами народного господарства, науки, техніки і культури, з розв'язанням насущних завдань комуністичного будівництва.

В нашій країні з кожним роком все більші вимоги ставляться до організації і якості підготовки молодих спеціалістів, які, закінчуючи вищий навчальний заклад, поповнюють ряди народної інтелігенції. Вимоги ці зв'язані з всезростаючими потребами народного господарства. Ось чому в нас немає людей, байдужих до наслідків екзаменів. Адже ці наслідки говорять про те, наскільки майбутній молодий спеціаліст ідеїно загартований, наскільки він підготовлений до практичної самостійної роботи в будь-якій галузі народного господарства.

Екзаменаційна сесія, яка проходила в нашому університеті взимку, показала, що в постановці навчальної роботи окремих факультетів було немало серйозних недоліків. Достатньо сказати, що успішність в зимову сесію по університеті понизилася до 95,7 проц. проти 96,2 проц. минулої літньої сесії. Число відмінників зменшилося. Збільшилася кількість студентів, які склали екзамен на «задовільно». 347 студентів одержали незадовільні оцінки.

Всі ці факти і порівняння красномовно говорять про недоліки в навчальній роботі університету.

Які ж перші наслідки сесії, що щойно розпочалася?

Результати заліків і перших екзаменів на більшості курсів історичного, геолого-географічного, хімічного та інших факультетів можуть порадувати колектив нашого університету. Відповіді більшості студентів свідчать про те, що вони ставляться до навчання з усією серйозністю, ясно усвідомлюючи, що чим ґрунтовніші і доброякісніші знання, тим більше користі вони зможуть принести рідній країні після закінчення університету. Відмінну підготовку показали на перших екзаменах студенти Плоткіна, Бурлачук, Гладішева, Безопасна, (II курс географічного факультету); Бабкін, Білобородько, Савченко, Соколовська (III курс історичного факультету); Гіссер, Позднякова, Зелінський (IV курс хімічного факультету) та багато інших.

Відродно відмітити, що переважна більшість студентів університету з усією серйозністю віднеслася до вивчення соціально-економічних дисциплін. Успішно складають спецкурси і екзамен з соціально-економічних дисциплін студенти історичного факультету.

Старанно підготувалися до сесії, як це видно з наслідків перших екзаменів, студенти III і IV курсів. Особливо слід відзначити змістовні відповіді студентів Савченка, Білобородька, Мароди, Талан та інших.

Все це є наслідком того, що вже з перших днів другого семестру питання підготовки до літньої екзаменаційної сесії стало в центрі уваги партійної та комсомольської організації факультету. На партійному бюро, в партійних і комсомольських групах жваво обговорювалося питання успішності студентів, вивчався і узагальнювався досвід роботи кращих студентів і груп в справі підготовки до екзаменів.

Глибокі знання при складанні екзаменів з основи марксизму-ленінізму виявила більшість студентів V курсу геолого-географічного факультету. ґрунтовні відповіді були у студентів

Батурської Л., Григораш Г., Шейкіної та багатьох інших.

Кожному зрозуміло, що в період підготовки до сесії і під час сесії необхідна повсякденна, конкретна робота в групах, спрямована на те, щоб група була добре ознайомлена з успішністю всіх студентів і допомагала кожному правильно спланувати свій час. Приємно відзначити, що в нас і на перших курсах є такі дружні колективи. Їх дружбу зміцнює спільна мета — домогтися глибоких знань і свідомої дисципліни. З перших днів другого семестру старанно готуються до літньої екзаменаційної сесії студенти першого курсу хімічного факультету. З самого початку другого семестру курс систематично готувався до практичних занять, до семінарів з основи марксизму-ленінізму. Тут кращі студенти курсу допомагають невстигаючим. Немає сумніву, що така попередня підготовка дасть бажані наслідки в час екзаменаційної сесії. Таких дружніх колективів у нас немало.

Проте наслідки перших сесійних днів говорять, на жаль, не тільки про успіхи. Не всі студенти серйозно підійшли до складання залікової та екзаменаційної сесії. Так, на геолого-географічному факультеті студент першого курсу Вартан Вартачанц не зміг скласти жодного заліку. Студенти першого курсу філологічного факультету Масальський, Дановська, Кузнецова та інші два рази перекладали залік з латинської мови. Студентка IV курсу фізико-математичного факультету Склярєнко Л. склала екзамен з квантової механіки на «задовільно». Цей список, на жаль, можна продовжити. Слабо підготувались до екзамену з основи марксизму-ленінізму студенти I курсу біологічного факультету. Це виявилось в тому, що студенти Титарук В., Корсикова Т., Сосиновська І., Кудасова В., Васильєва І., Лукнянчук Б. одержали на екзаменах «задовільно». Так само склали екзамен з політекономії студентка IV курсу хімічного факультету Чупилкіна А., з історичного матеріалізму — студентка IV курсу історичного факультету Негрова Л. та інші. На «задовільно» склали державний екзамен з основи марксизму-ленінізму студенти геологічного відділу геолого-географічного факультету тт. Бродський А., Рекичанська Я., Матчина В.

Неглибоке вивчення марксистсько-ленінської теорії — ганебний і неприпустимий факт для майбутнього молодого спеціаліста.

В значній мірі сприяє поліпшенню вивчення марксистсько-ленінської теорії студентами університету добре налагоджена робота кабінетів соціально-економічних дисциплін. Потрібно сказати, що не всі кабінети соціально-економічних наук забезпечують у відповідальний сесійний період належні умови для навчання. Так, кабінет марксизму-ленінізму до цього часу працює лише з 12 год. дня до 8 год. вечора. Причина поважна — захворіла лаборантка, але кафедра потрібно знайти вихід з становища і створити нормальні умови для роботи студентів.

Сесія розпочалась! Зараз особливо необхідна чітка, злагоджена робота деканатів, активна допомога їм з боку партійних, комсомольських та профспілкових організацій.

Справа честі кожного радянського студента — відповідати новими успіхами в навчанні на турботу Комуністичної партії і Радянського уряду про молодь.

Студент III курсу історичного факультету В. Білобородько користується заслуженою повагою на курсі. З перших же днів навчання в університеті він проявив себе як сумлінний, старанний студент. В. Білобородько бере також активну участь у громадському житті факультету.

Літню екзаменаційну сесію Білобородько складає лише на «відмінно».

Відповіді його під час екзаменів глибокі, продумані, змістовні.

На фото: В. Білобородько.



## НА НАШОМУ КУРСІ

Другий семестр в порівнянні з першим майже на місяць коротший. Але працювати довелося набагато більше, тому що потрібно було написати курсові роботи. Крім того, збільшилася кількість екзаменів, та й екзамени важкі, тому що матеріал прийшлося складати за цілий рік.

Особливу увагу ми звертали на основи марксизму-ленінізму і фізичну географію частин світу. Семінари з основи марксизму-ленінізму проходили у нас активно. Багато студентів — Бурлачук, Плоткіна, Гайдучкова, Чумак, Гладішева та інші — виступали з змістовними і глибокими відповідями.

Хороші наслідки дала колективна підготовка до колоквіумів з фізичної географії частин світу, яка допомогла краще вивчити карту і, взагалі, глибоко освоїти матеріал.

Цікаво і жваво проходили у нас політінформації. Ми не лише розбирали тему заняття, але й 10—15 хвилин приділяли звіту про роботу за минулий тиждень.

Добре була організована і культурно-масова робота. Ми відвідали ряд музеїв, картинну галерею, колективно

подивилися ряд художніх і хронікальних фільмів, провели тематичні збори на тему «Наша сила в колективі», а також збори, присвячені дню визволення Одеси від німецько-фашистської окупації і дню народження В. І. Леніна.

25 квітня почалася весняна залікова сесія. Ми склали всі заліки, написали курсові роботи на «відмінно» та «добре» і старанно почали готуватися до екзаменів. Першим екзаменом були основи марксизму-ленінізму. Ми його склали на «відмінно» та «добре», за винятком Бадашкової, яка одержала «задовільно». Матвеева одержала «задовільно» з фізики.

Незважаючи на те, що вся група неодноразово звертала особливу увагу на цих студентів і на зборах, і на засіданнях КСМ бюро, і в особистих розмовах, неодноразово їм пропонували допомогу, несерйозне ставлення цих студентів до навчання дало відповідні наслідки.

Курс засуджує таке ставлення і в майбутньому семестрі прикладе всіх зусиль, щоб у нас не було задовільних оцінок.

**ГАВРИКОВА, студ. II курсу.**

## У ОРГАНІКІВ

Органічна фуркація у весняну екзаменаційну сесію складала чотири екзамена. Всі екзамена група складала лише на «добре» та «відмінно». В групі вісім відмінників, а такі товариші, як Сокурєнко, Першина, Рибальченко мають лише по одній оцінці «добре».

Успішне складання екзаменів — це результат серйозної підготовки. Більшість студентів групи змістовно виступали на семінарах з політекономії, історичного матеріалізму. Студенти добросовісно ставилися до практичних занять з органічного синтезу. Все це допомогло добре скласти сесію. Перед першим екзаменом (з органічного синтезу) було багато

незрозумілих питань, для з'ясування яких ми провели групову консультацію. Вона принесла нам багато користі.

До екзаменів з соціально-економічних дисциплін готувалися всі разом в бібліотеці.

Після кожного екзамену викладачі відзначали, що відповіді більшості студентів були глибокими, продуманими.

З історичного матеріалізму найкраще відповідали студенти Гіссер, Позднякова, з політекономії — Зелінський.

**БОКАЛО, студентка IV курсу  
хімічного факультету.**

## На виробничу практику

Закінчилися екзамен у студентів IV курсів хімічного та фізико-математичного факультетів.

Зараз студенти цих курсів виїжджають на виробничу практику. Студенти-хіміки виїхали на заводи у Вінницю, в Рубежне, в Дніпродзержинськ, а частина пізніше поїде в Запоріжжя. Студенти фізико-математичного факультету їдуть на практику в Московський державний університет, Інститут ім. Баумана та Ленінградський державний університет.

## ПАРТІЙНЕ ЖИТТЯ

Заочному навчанню —  
постійну увагу

27 травня в університеті відбулися відкриті партійні збори, які розглянули питання про роботу заочного відділу університету.

Із доповіддю про стан заочного навчання виступив проректор по заочному навчанню П. А. Некрасов. Він відмітив, що заочне навчання відіграє в підготовці кваліфікованих кадрів все більшу роль.

Розуміючи важливість поставлених партією завдань, ректорат і партійна організація університету докладають багато зусиль, щоб поліпшити підготовку спеціалістів шляхом заочного навчання. І в цьому відношенні є вже певні позитивні наслідки: більш організовано стали проходити державні екзамени, поліпшилась організація розробки учбово-методичних матеріалів, більше уваги приділяється підбору кадрів з числа найбільш кваліфікованих викладачів, посилюється зв'язок з заочниками і контроль за їх роботою тощо.

Далі П. А. Некрасов зупиняється на недоліках в заочному навчанні. Істотним недоліком в організації навчання заочників є нерівномірний розподіл екзаменів та заліків по семестрах. Учбовим планом мало відводиться годин на такі важливі і трудомісткі предмети, як історія філософії, діалектичний та історичний матеріалізм, зовсім мізерна кількість годин відводиться на педагогіку та методику. Не впорядковане ще питання укомплектування заочного відділу професорсько-викладацьким складом. Погані справи також і з забезпеченням студентів-заочників програмами, учбово-методичними розробками, тематикою контрольних і курсових робіт та необхідною літературою.

Через місяць на заочному відділі університету розпочнеться літня учбово-екзаменаційна сесія. Ми повинні зустріти її у всеозброєнні і провести на високому рівні.

В дебатах по доповіді П. А. Некрасова взяло участь 8 чоловік. Декан філологічного факультету доцент Данилюк сказав, що, незважаючи на поліпшення роботи заочного відділу, в його діяльності є ще багато недоліків. Основним з них є те, що більшість наших факультетів та кафедр погано знають своїх студентів-заочників, до викладання на заочному відділі підходять формально, в робо-

ті припускають лібералізм. Великим недоліком в роботі заочного відділу є погане забезпечення його методичною літературою. Багато ще недоліків у написанні студентами контрольних, курсових та дипломних робіт. Ще мають місце факти, коли студенти подають роботи цілком переписані з окремих книг та брошур або з робіт своїх товаришів.

Тов. Лейбман в своєму виступі зупинився на недоліках в роботі студентів-заочників математичного факультету.

Студент VI курсу заочного відділу Високогляд говорив, що студентам-заочникам іноді буває дуже важко поєднувати роботу і навчання, але багато з них з вдячністю згадують роки, проведені в університеті, викладачів, що допомагали в навчанні. Тов. Високогляд висловив декілька побажань з приводу кращого розподілу матеріалу в програмах, використання наочності, вказав на необхідність організації екскурсій по історичних місцях Одеси.

Тов. Янковий, студент-заочник VI курсу, відмітив, що за останні 2—3 роки заочний відділ університету почав працювати краще, оперативніше, підвищились вимоги. Однак, говорять він, на відділі ще працюють викладачі, які безвідповідально ставляться до своїх обов'язків. Так, наприклад, викладач Л. Линок лекції читає дуже погано, часто перекирчує дати, факти та зміст творів. Йі лекції дуже слабкі в методичному та науковому відношенні.

Далі виступає тов. Скляр. Вона критикує організацію процесу навчання у заочників математичного факультету.

Студент-заочник Преснов у своєму виступі зупинився на питаннях побуту студентів-заочників під час сесії, відмітивши, що господарська частина університету дуже мало піклується про організацію навчання та відпочинку студентів-заочників.

Тов. Штернштейн у своєму виступі відзначив низький рівень знань студентів-заочників з суспільно-економічних дисциплін, вказав, що студенти не вміють пов'язувати теорію, яку вони вивчають, з практичною діяльністю.

Збори прийняли рішення, яке сприятиме усуненню недоліків у роботі заочного відділу.

## ПРИВІТАННЯ КОЛЕКТИВУ УНІВЕРСИТЕТУ В ДЕНЬ ДЕВ'ЯНОСТОРІЧЧЯ

\* \* \*

14 травня на урочистому засіданні Вченої Ради, присвяченому 90-річчю ювілею з дня заснування університету, виступив видатний радянський вчений, академік В. П. Філатов, який у свій час закінчив медичний факультет нашого університету. Він гаряче привітав колектив університету з ювілейною датою і побажав йому успіхів у навчально-виховній та науковій роботі.

На фото: академік В. П. Філатов виступає з вітальною промовою.

\* \* \*

ОДЕСА ДЕРЖУНІВЕРСИТЕТ ім. МЕЧНИКОВА  
Ректору професору ЛЕБЕДЬВУ  
ОДЕСИ

Колектив Одеського політехнічного інституту гаряче поздоровляє вітає колектив Одеського державного університету імені Мечникова 90-річчям дня відкриття Одеського колишнього Новоросійського університету Одеський університет має прекрасні традиції. В ньому вчилися і працювали Мечников Сеченов Умов Ковалевський Танфілєв інші видатні мужі науки чий праці є багатим вкладом світову науку і техніку. Справжнього розквіту Одеський університет досяг після перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції. За роки радянської влади університет перетворився в крупний вуз нашої країни справжню кузню кадрів. В день 90-річчя університету побажаємо професорсько-викладацькому складові студентам аспірантам всьому колективу університету нових успіхів в розвитку радянської науки і культури в підготовці висококваліфікованих молодих спеціалістів для нашої соціалістичної Батьківщини.

Директор Одеського політехнічного інституту  
ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ  
Секретар партбюро ПЕРЕДЕРІЙ

ОДЕСА ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ОДЕСИ

Сільськогосподарський інститут шле свої привітання колективу університету зв'язку 90-річчям його існування. Бажаємо дальшої плідотворної роботи благо нашої великої Батьківщини.

ВЕРБІН ГУСАРОВ

ОДЕСА РЕКТОРУ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО  
УНІВЕРСИТЕТУ проф. ЛЕБЕДЬВУ  
ОДЕСИ

Колектив наукових працівників Одеського технологічного інституту імені Сталіна вітає славний колектив трудівників науки одного з найстаріших вищих учбових закладів нашої Батьківщини. Від усієї душі бажаємо кожному працівникові нашого університету бути державним бійцем за дальший рух радянської науки вперед.

Директор інституту ПЛАТОНОВ

## РЕКТОРУ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА проф. С. І. ЛЕБЕДЬВУ

З приводу 90-річчя з дня заснування Одеського державного університету і 110-річчя з дня народження видатного російського вченого І. І. Мечникова, ім'я якого присвоєно Вашому університету, шлю Вам і всьому колективу університету гарячі поздоровлення і найкращі побажання успіхів в учбовій і науковій роботі. На жаль, велика зайнятість роботою не дозволяє мені бути присутнім на ювілейних святах.

Ректор Ленінградського університету член-кореспондент АН СРСР,  
проф. О. Д. АЛЕКСАНДРОВ

## РЕКТОРУ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ проф. ЛЕБЕДЬВУ

Колектив Одеського заводу імені Жовтневої революції поздоровляє студентів викладачів професорів і службовців з 90-річчям з дня заснування університету. Бажаємо вам успіхів у підготовці висококваліфікованих кадрів для нашої країни.

В о директора заводу ПОПОВ  
Секретар парткому заводу ЄМЕЦЬ

ОДЕСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТУ  
РЕКТОРУ ПАРТБЮРО

Від імені колективу Одеського вищого морехідного училища ширю вітаю ректорат партбюро професорсько-викладацький склад студентів університету з славним ювілеєм Колектив ОВМУ гаряче бажає Вам нових успіхів справі підготовки кваліфікованих кадрів для нашої великої Батьківщини.

Начальник Одеського вищого морехідного училища  
інженер-капітан I рангу СЛЕПЧЕНКО

ОДЕСА ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТУ  
імені МЕЧНИКОВА

ОДЕСИ

Гаряче поздоровляємо професорів доцентів викладачів аспірантів студентів адміністративно-технічний персонал славним ювілеєм. Бажаємо дальших успіхів підготовки висококваліфікованих спеціалістів відданих Батьківщині Комуністичній партії.

Дирекція партбюро комітет комсомолу МК профком педагогічного інституту імені УШИНСЬКОГО

## До історії Одеського університету

Видатний історик-візантиніст  
і славіст академік Ф. І. Успенський

В 1871 р. в Петербурзі, на урочистому засіданні Слов'янського комітету відбувалося присудження Кирило-Мефодієвської премії за твір на тему: «Про три перші спроби державного об'єднання західних слов'ян». Переможцем конкурсу виявився студент IV курсу історико-філологічного факультету Петербурзького університету Федір Іванович Успенський. В наступному році його конкурсний твір з'явився друком під заголовком: «Перші слов'янські монархії на північному заході». Це книга у 286 сторінок, яка являє собою глибоке дослідження, засноване на вивченні великої кількості першоджерел — літописів, хронік, грамот. Це, за словами В. Г. Васильєвського, «кращий історичний огляд долі Польської і Чеської держав».

Життєвий шлях Ф. І. Успенського надзвичайно цікавий і повчальний. Він народився в 1845 році, походив з самої гущі російського народу. Його батько, паламар церкви в парафії Горки, Галицького повіту, Костромської губернії, належав до тих нижчих прошарків церковних кіл, які по суті складалися з селян, одягнених в рясу, терпіли нужду і образи, але які дали Росії немало видатних людей.

Федір Іванович пройшов курс духовного училища і семінарії, але його приваблювала не духовна кар'єра, а університет, наука. В 1867 р.

він приїхав в Петербург з 15 крб. в кишені і, переборюючи різноманітні перешкоди, вступив на історико-філологічний факультет університету. Від своїх селянських предків Федір Іванович успадкував велике терпіння, звичку до суворого скромного життя і наполегливість в праці. Це дало йому можливість навіть в жорстокій морозній зими в легкому літньому пальті без пропусків відвідувати університетські лекції і добувати засоби до життя уроками за мізерну плату.

Закінчивши в 1871 році університетський курс, Ф. І. Успенський в 1874 році захистив при Петербурзькому університеті дисертацію на тему: «Крайній огляд історії вступу магістра загальної історії. В тому ж році рада Одеського університету обрала Ф. І. Успенського доцентом кафедри загальної історії.

Ф. І. Успенський разом з професором Петербурзького університету, пізніше академіком В. Г. Васильєвським є основоположниками російського візантинізму. Завдяки їм російське візантинізнавство зайняло перше місце в світі.

В другій половині 70-х років Федір Іванович працював у бібліотеках, сховищах рукописів Москви, Петербурга, Парижа, Вєни, Лондона, Оксфорда, Рима, Флоренції, що дало йому можливість створити монографію «Утворення другого Болгарського царства», яку він в 1879 році успішно захистив в Петербурзькому

університеті як дисертацію на ступінь доктора загальної історії.

Серед студентів Одеського університету Ф. І. Успенський користувався великою повагою як великий вчений, ентузіаст науки, дуже суворий до себе і вимогливий до своїх учнів. Його лекції стояли на великій висоті за своїм змістом, за науковою цінністю матеріалу, стрункістю структури, систематичністю та дохідливістю викладу. Лекції його були старанно документовані.

В Одеському університеті Федір Іванович читав загальний курс історії середніх віків, історію слов'янських народів, головним чином південних, історію стародавнього світу і спеціальні курси. Особливо цінними були його практичні заняття з історії середніх віків. Федір Іванович не був просто дослідником минулих часів. Це був російський патріот, проте чужий офіційному націоналізму. Глибокий знавець слов'янського світу, запалений ідеєю слов'янської «взаємності», гаряче вірний інтересам слов'янства, він в той же час був зовсім вільний від крайностей слов'янофільства. Федір Іванович розвінчував упереджену думку, нібито вся історія Візантії являє собою суцільну картину тисячолітнього занепаду, нудного, нерухомого, одноманітного толпання на одному місці. Він умів показати, що історія Візантії наповнена жорстокою боротьбою навколо соціально-економічних, політичних та ідеологічних питань.

Подібно до інших видатних російських істориків другої половини 19 ст., Ф. І. Успенський проявляв глибокий інтерес до соціально-економічних питань, до аграрних відносин, до становища селянства, до долі селянської общини.

Для російських істориків це були життєві питання, що випливали з російської дійсності. В 1883 р. почали друкуватися дослідження Ф. І. Успенського про землеволонію і селянські общини у Візантії, про зв'язок соціальних реформ і соціальних рухів у Візантії з слов'янською еміграцією, про процес феодалізації візантійського суспільства.

Ф. І. Успенський спростував теорію, що тоді панувала, про те, що нібито до початку II ст. візантійська община в Візантії вже зникла. Ця община, стверджував він, принесена слов'янами, оживила організм Візантії, врятувала її від натиску арабів, тюркських болгар, норманів, західних хрестоносців і тюрксько-сельджуків і існувала значно пізніше 10-го ст. Візантійська община занепадала в Візантії тільки в 14—15 ст. разом з розвитком системи «проні», яку Успенський вважав підготовчою стадією феодалізму у Візантії. Він різко критикував низькопоклонство більшості російських вчених перед німецькою і французькою історіографією, що складали підручники і посібники з середньовікової історії за іноземними зразками, завдяки чому греко-слов'янському світу відводилося другорядне місце.

Особливо викликали гнів Ф. І. Успенського німецькі історики-націоналісти. Якщо вони вивчають слов'янський світ, — справедливо стверджував він, — то це робиться лише для того, щоб виправдати поневолення слов'янських народів німцями і позбавити ці народи їх справжнього місця в історії.

Федір Іванович наполегливо прагнув до того, щоб перетворити Одеський університет в значний центр вивчення Візантії і слов'янського

світу. Навколо нього групувалось товариство університетських вчених, які цікавилися візантинізнавством.

Серед них були М. П. Кондаков — відомий мистецтвознавець, археолог і знавець російської старовини, О. І. Кирпичников — блискучий літературознавець, Ф. Є. Корш — прославлений філолог-античник, О. О. Кочубинський — відомий філолог-слов'янознавець і історик слов'янських народів.

При Одеському університеті було історико-філологічне товариство. Ф. І. Успенський ввів у нього візантійський відділ, який провадив свої засідання і друкував у «Літописах» доповіді своїх членів.

Перу Ф. І. Успенського належить значне число вчених праць.

До одеського періоду його діяльності відноситься, між іншим, велика книга, що вийшла в 1891 р. під заголовком: «Нариси з історії візантійської освіченості». Вона була складена з журнальних статей.

На думку авторитетних спеціалістів, російських і західних, ця праця присвячена історії розумового ризику в Візантії, є видатним твором за багатством і цікавістю змісту, за новизною матеріалу та його висвітлення.

\* \* \*

20 років працював Ф. І. Успенський в Одеському університеті, куди він вступив молодим доцентом, а в 1894 р., будучи вже керівником російського візантинізнавства, широко відомим у світовій науці, він поїхав у Константинополь, де пройшло наступне 20-річчя його діяльності на

Продовження

## Розвиток теорії хімічної будови О. М. Бутлерова в працях вчених Одеського (Новоросійського) університету

Час відкриття Новоросійського університету співпав з періодом створення нашим великим співвітчизником О. М. Бутлеровим теорії хімічної будови. Наслідуючи передові, матеріалістичні традиції російської науки у протиположності Заходу, ця заснована на досліді теорія стверджувала закономірність і можливість пізнання хімічної будови тіл.

Бутлеров довів можливість за допомогою хімічних методів (аналізу, синтезу і заміщення) пізнати внутрішню структуру молекул. Теорія О. М. Бутлерова впорядковувала величезну кількість дослідних фактів, показала внутрішню єдність хімічної природи тіл, дала можливість теоретично передбачити властивості ще не відкритих тіл, вказала можливі шляхи їх синтезу.

За 90 років свого існування ця геніальна теорія лише логічно розвивалася, поповнювалася новими фактами, висновками. В цій справі значні заслуги належать вченим нашого університету.

Засновником хімічної лабораторії і першим професором хімії Новоросійського університету був Микола Миколайович Соколов—один з організаторів першого російського хімічного журналу і невтомний ентузіаст науки. За кілька років лабораторія була прекрасно устаткована, був налагоджений студентський практикум. З лабораторії вишійши роботи по дослідженню надзвичайно рідкісних у той час піроиноградної і акрилової кислот.

Соколов вперше одержав кислоту, що тільки структурно відрізнялася від відомих молочних кислот. Це було важливим доказом положень теорії хімічної будови.

Учень Соколова і видатний професор Олександр Андрійович Веріго своїми блискуче виконаними роботами «Про азобензид та його гомологи» і «Про реакції прямого приєднання до групи азобензиду» вніс великий вклад у нове і важливе для того часу питання про азосполуки. Результати цієї праці були використані О. М. Бутлеровим у його «Вступі до повного вивчення органічної хімії». Веріго також працював над з'ясуванням будови фумарової, яблучної та гліцерінової кислот.

Порівняно коротке (1871—1873 рр.) перебування на кафедрі хімії Володимира Васильовича Марковникова—найбільш видатного учня О. М. Бутлерова—залишило глибокий слід в університеті і дало новий напрям усім працям. Розвиваючи далі теорію хімічної будови свого вчителя, він висуває свої положення про взаємний вплив і вказує на необхідність

вивчення просторового розміщення атомів у молекулі.

Всі роботи хімічної лабораторії дальшого періоду являють собою розвиток і дослідне підтвердження вчення Марковникова про взаємний вплив атомів у молекулі і про зв'язок будови молекули за її реакційною спроможністю.

О. М. Бутлеровим була вперше висунута думка про просторове розташування атомів у молекулі, але поява самої стереохімічної теорії стала можливою лише після нагромадження достатньої кількості експериментального матеріалу. Стереохімічна теорія поглиблювала, розвивала далі теорію хімічної будови, і її розробці віддали багато сил хіміки Новоросійського університету.

Дисертація Севастьяна Мойсейовича Танатара «Про будову фумарової та малеїнової кислот» являє собою фундаментальне дослідження, яке вирішувало деякі важливі проблеми просторової ізомерії. Танатар вперше застосував окислення стіленових кислот водним розчином марганцевокислого калію. Це було початком розробки одного з найбільш важливих методів визначення будови ненасичених з'єднань, розробленого далі Е. Е. Вагнером, О. М. Зайцевим та інш.

У Новоросійському університеті одержав освіту і блискуче почав свою діяльність засновник найбільшої радянської хімічної школи Микола Дмитрович Зелінський.

Його роботи цього періоду свідчать про широчину кругозору, бажання глибоко проникнути у суть законів перетворення сполук, вони логічно зв'язані з його дальшими дослідженнями.

«Хоч школа Бутлерова була далеко від Одеси, ми, молоді студенти,—згадував потім Микола Дмитрович,—дуже добре уявляли собі її значення, яке мала його теорія хімічної будови для розвитку хімії».

Питання стереоізомерії були підняті у Новоросійському університеті на таку висоту, що саме тут був виданий учнем Зелінського один з перших російських підручників з стереохімії.

Василь Мойсейович Петрів відкрив явище ізомерії нітро і бромзаміщених азокисполук і гідратозолудів, що було цінним фактичним матеріалом для хімії ароматичних сполук.

Петрієву належать також роботи по одержанню і вивченню продуктів приєднання до фумарової і малеїнової кислот і засновані на цьому висновки про їх будову. Ще більший вклад у справу вивчення будови геометрично ізомерних кислот був зроблений Петром Григоровичем Ме-

ліковим. У самостійних, а також у сумісних з Петренко-Критченком роботах він досліджував продукти приєднання елементів хлоруватистої кислоти до кротонової, ізокронової, ангелікової та тиглінової кислот. Меліковим проведені роботи по вивченню продуктів розкладу натрової солі, галоїдооксикислот при нагріванні. Це дозволяло робити висновки про будову останніх, а також про будову вихідних ненасичених кислот.

Багатогранними і глибокими були роботи Павла Івановича Петренко-Критченка. Всі вони служать з'ясуванням взаємного впливу атомів і їх груп у молекулах, а також зв'язку реакційної спроможності хімічних сполук з їх будовою.

Велика Жовтнева соціалістична революція дала вченим всі можливості працювати на благо народу. Діяльність лабораторій Одеського університету значно розширюється: тут готуються кадри для промисловості, ведуться роботи, безпосередньо зв'язані з завданнями народного господарства, але, разом з тим, не припиняються дослідження, які служать дальшому розвитку теорії хімічної будови. П. І. Петренко-Критченко спочатку самостійно, а потім разом з Всеволодом Дем'яновичем Богатським провів багато дослідів швидкостей етерифікації.

Всесоюзна нарада «Про становище теорії будови у органічній хімії» (1951 р.) послідовно і до кінця розгорнула ідеалістичну теорію резонансу, яка мала прибічників і серед радянських хіміків. Народа показала, що дальший плідотворний розвиток органічної хімії можливий лише по шляху, вказаному геніальною теорією хімічної будови О. М. Бутлерова.

В останні роки кафедра органічної хімії ОДУ продовжувала роботи у традиційному напрямку—з'ясування будови геометрично ізомерних етиленових кислот.

Керує цими роботами проф. Олександр Костянтинів Плісов.

Роботи О. К. Плісова служать розвитку стереохімічної теорії, а також вивченню зв'язку між будовою молекули та її реакційною спроможністю.

Коротка стаття не може охопити повно діяльність всіх хіміків-вчених Одеського (Новоросійського) університету і обмежена лише найбільш яскравими фактами, які показують, наскільки велике місце займала і займає в університеті розробка і експериментальне підтвердження теорії хімічної будови О. М. Бутлерова.

**О. ГРІНЬВИЧ, студ. V курсу хімічного факультету.**

## КОНФЕРЕНЦІЯ ПУШКІНОЗНАВЦІВ

Нещодавно в культурному житті нашого міста відбулася значна подія.

21—23 травня в Будинку вчених і в Науковій бібліотеці ім. О. М. Горького проходили засідання другої об'єднаної конференції пушкінознавців Одеси і Кишинева, в якій взяли участь викладачі нашого університету та інших учбових закладів м. Одеси, співробітники Інституту історії, мови і літератури Молдавського філіалу АН СРСР, а також професор Чернівецького університету М. М. Фатов і викладач Ворошиловградського педагогічного інституту Г. І. Рудницька.

19 доповідей, що були прочитані на конференції, яскраво свідчать про міцніючі творчі зв'язки українських та молдавських філологів. Це підкреслив у своєму вступному слові доцент В. З. Несторенко.

Доповіді торкалися різноманітних цікавих питань як творчості О. С. Пушкіна, пов'язаної з півднем нашої країни, так і загального пушкінознавства.

Першою була прочитана змістовна доповідь канд. філологічних наук І. М. Дузя на тему «Газета «Правда» про Пушкіна». Програмою життя і творчості О. С. Пушкіна одеського періоду були присвячені цікаві доповіді професора А. Г. Готалова «Рішельєвський ліцей в пушкінські часи», доцента З. А. Бабайцевої «Висилка Пушкіна з Одеси в 1824 р.» і професора С. Я. Борового «Літературна Одеса часів перебування Пушкіна і Міцкевича». Доповідь С. Я. Борового була прочитана на засіданні, спеціально присвяченому пам'яті видатного польського поета Адама Міцкевича (в зв'язку з сотою річницею з дня смерті, яка буде відзначатися в листопаді цього року). На цьому засіданні були з великою увагою заслухані ще дві доповіді про взаємозв'язки творчості великих поетів—доповідь доцента В. В. Мартінова «Творчі взаємозв'язки лірики Пушкіна і Міцкевича» і кандидата філологічних наук О. П. Ковальчук «Міцкевич про Пушкіна і російську літературу».

Про вплив творчості О. С. Пушкіна на українську літературу деталь-

но доповіли кандидат філологічних наук М. О. Левченко «Пушкінські традиції в розробці історичної теми», Г. І. Рудницька «Українські радянські письменники про Пушкіна» і Т. К. Чорна «Пушкін і розробка циганської теми в російській і українській літературі». Цікавою була доповідь доцента А. В. Недзвідського «Пушкінський ювілей 1937 р. в Одесі».

Кандидат філологічних наук М. М. Копиленко ознайомив слухачів з новими варіантами текстів творів О. С. Пушкіна і Рилеєва, що містяться в Одеських рукописних альбомах 20-х років XIX ст.

Великий інтерес викликала доповідь професора М. М. Фатова на тему «Езопівська мова Пушкіна».

Молдавські гості присвятили свої виступи проблемам перебування О. С. Пушкіна в Молдавії, впливу творчості О. С. Пушкіна на молдавську літературу, пушкінським мотивам в молдавському мистецтві.

Велику аудиторію зібрали доповіді Г. Ф. Богача «Молдавські фольклорні варіанти балади про двох розбійників», В. В. Гацана «Пушкін і К. Негруці», А. К. Пензула «Пушкін і К. Стаматі», Б. О. Трубецького «Кишинівський знайомий Пушкіна Варфоломей», В. К. Панфіл «Поєми Пушкіна в молдавських перекладах», Л. А. Аксенової «Пушкін і молдавська народна пісня», Н. Ф. Таточко і Н. Ф. Мічник «Пушкін в мистецтві Молдавії».

На закінчення конференції теплу вітальну промову проголосив директор Інституту історії мови і літератури Молдавського філіалу АН СРСР А. Т. Борщ. Він висловив сподівання, що творчі взаємозв'язки українських і молдавських пушкінознавців будуть і надалі міцніти і розвиватися, запросив одеських пушкіністів на 3-ю об'єднану конференцію в м. Кишинів і подарував їм нещодавно видані переклади творів О. С. Пушкіна на молдавську мову, твори молдавської класичної літератури та праці літературознавців Молдавії.

Праці 1-ї і 2-ї об'єднаних конференцій пушкінознавців Одеси і Кишинева будуть надруковані держлітвидавом Молдавської РСР.

## Виставка студентських робіт

На кафедрі зоології безхребетних відкрито виставку робіт студентів. Виставка присвячена 90-річчю існування Одеського університету. На виставці представлені різноманітні препарати та колекції, зібрані та виготовлені фуркантами кафедри безхребетних—студентами III, IV і V курсів. На виставці представлені також роботи першокурсників, зроблені ними по матеріалах літньої практики.

Виставка досить багата експона-

тами, надзвичайно добре, з великим смаком оформлена. Є на виставці ентомологічні колекції, де представлені різноманітні комахи-шкідники сільськогосподарських культур (жуки-кузьки, довгоноски, кравчики, клоп-черепашка) та комахи, корисні для людини (бджоли, шовкопряди тощо).

Є також великий розділ паразитології, представлений різними гелмінтами. Крім того, на виставці представлені різноманітні безхребетні, наприклад, кишечнопорожнинні, ракоподібні, павукоподібні, моллюски тощо. На окремому стенді представлені дипломні роботи студентів-випускників 1954—1955 учбового року. Серед них роботи дипломанток Цукман та Усової по паразитах гусей та курей Одеської області, роботи випускників Ставицької і Токарської по шовкопрядях і т. д. Оформлена вже колекція бурякових довгоносок, зібрана студентами факультету під час практики на полях колгоспів Кіровоградської області.

Виставка справляє дуже приємне враження, як живе свідчення працелюбності студентів, їх любові до своєї спеціальності. Багато любові і вміння в організації виставки виявила керівник практики Л. Ю. Бешевлі. Ті головна заслуга в тому, що вона зуміла організувати і залучити студентів, допомогти у виготовленні макетів та препаратів.

Про велике враження, справлене виставкою, красномовно свідчать записи у зошиті відзвітів. Тут є записи викладачів біологічної середньої школи, колишніх випускників університету, є записи польською та корейською мовами.

Ось що пише у своєму відзвіві доц. О. С. Степанова: «Чудова виставка, яка викликає захоплення і глибоку повагу до праці співробітників кафедри і, зокрема, Лариси Юхимівни Бешевлі, які зуміли виховати у студентів-біологів любов до своєї професії, спостережливість, вміння препарувати і колекціонувати. Виставка студентських робіт має пізнавальне значення як для студентів, так і для учнів середніх шкіл. Можна побажати всім факультетам досягти подібних успіхів в оформленні студентських робіт».

**Проф. А. ГОТАЛОВ-ГОТЛІБ.**

### Продовження

посади директора організованого ним Археологічного інституту.

На новій роботі Успенський виявив дивовижну енергію, працездатність і талант організатора. Інститут працював за широкою програмою, яку виробив Федір Іванович. Він керував усією роботою, редагував 16 томів «Известий» інституту. Під його керівництвом відбувались експедиції в Болгарію, Сербію, Македонію, Грецію, Малу Азію, Сирію, Палестину для ознайомлення з монументальними пам'ятниками та іншими предметами матеріальної культури, мозаїками, фресками, рукописами і т. д.

В інституті Федір Іванович організував велику бібліотеку і багатий музей стародавніх предметів, написів, монет, свинцевих печаток, рукописів та ін. Багато пам'яток було видано під наглядом Ф. І. Успенського.

Під час експедицій він описував край, культуру населення, причому його не зупиняли ніякі перешкоди і негоди, часто, хоч був вже старим, він зривався верхи по гірських стежках. Серед розкопок, проведених під керівництвом Федора Івановича, особливо цінні розкопки біля села Абоба, між Варною, Шумлюю і Новим Базаром, де були відкриті залишки стародавньої столиці болгарських князів.

Знахідки з Абоба-Пліски важливі для вивчення стародавньої культури не лише слов'ян, але й всього Балканського півострова.

В 1905 р. у додаток до розкопок в Абоба-Плісці були проведені розкопки в стародавній болгарській столиці Преславі.

В 1911 р. при інституті було ство-

рено слов'янський відділ. Значна частина багаточисленних публікацій інституту оброблялася особисто Ф. І. Успенським, який писав монографії і статті, робив звіти в інституті та ін.

Раптово ця багатогранна, важлива наукова праця була перервана. В жовтні 1914 р. ворожа Туреччина порвала відносини з Росією, і Федір Іванович змушений був залишити Константинополь, покинути інститут з усіма його науковими багатствами. Наступив 3-й і останній період діяльності Ф. І. Успенського, який протікав в Академії наук. Необхідно відзначити, що з листопада 1893 р. Ф. І. Успенський обраний членом-кореспондентом Академії, а в листопаді 1900 р.—ординарним академіком.

І в останній період своєї діяльності, з 1914 до 1928 р., вже на скли своїх років, Федір Іванович продовжує невтомно працювати з дивовижною енергією. В 1916 р. він робить важку екскурсію в зайняте російськими військами місто Трапезунт, доставляє в Академію знайдені там цінні для історії матеріали і здає їх. Він редагує «Візантійський часопис», організує і очолює наукові комісії, читає на їх засіданнях доповіді, пише багаточисленні статті, веде широке листування, в тому числі і з Одесою, з університетом, з яким він весь час підтримував зв'язок. В прекрасній діяльності Ф. І. Успенського деякий час приймала участь частина вчених нашого університету. Федір Іванович створив «Русско-візантійську комісію», в якій він вирішив об'єднати всі наявні в СРСР наукові сили еліністів і ча-

стково славістів та орієнталістів для докорінної переробки і перевидання в розширеному вигляді монументального грецького словника Дюканжа і для вивчення економічних і торгових шляхів, які з'єднували стародавню Русь з Візантією та Сходом.

Між іншим, за ініціативою Ф. І. Успенського, відповідно постанові Академії наук, автору цих рядків було доручено організувати відділ цієї комісії при Одеському університеті (див. «Візантійський часопис», т. XXV, додаток, ст. 165). В цілому ряді листів Ф. І. Успенський з дивовижним ентузіазмом входить в усі деталі нашого одеського філіалу, схвалює наш план роботи, дає нам вказівки про метод і систему роботи, стверджує список візантійських письменників, вибраних нами для опрацювання; він висловлює радість з приводу зробленого нами «кроку по відновленню в Одесі занять з візантинознавства».

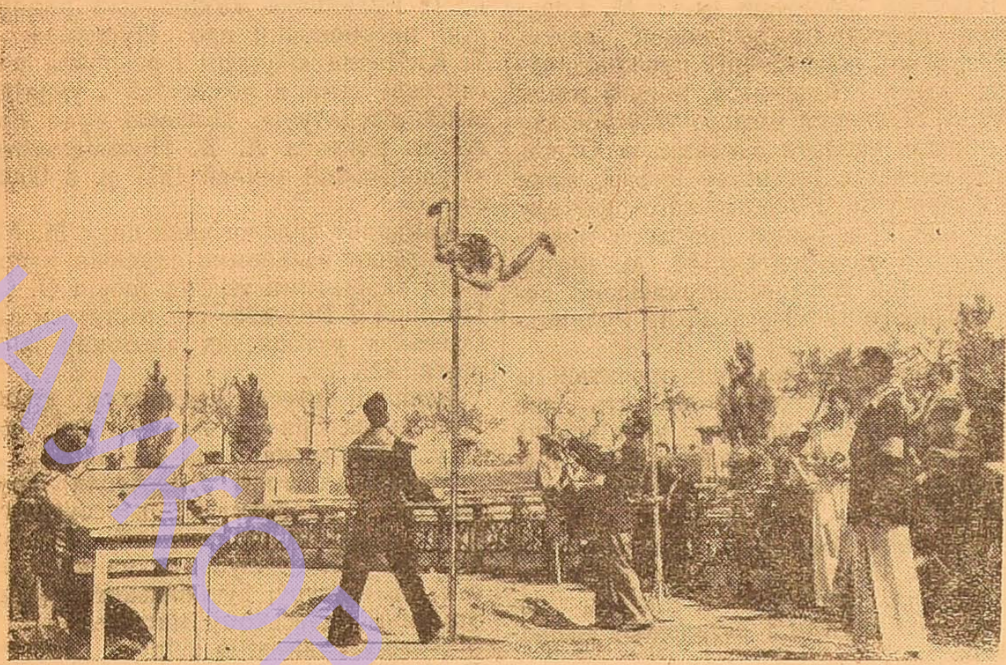
Ще один цікавий штрих. В жовтні 1927 р. у мене зібралася досить велика група істориків і філологів, старих і молодих. Ми всі визнали себе учнями Федора Івановича і послали йому привітальну телеграму. Федір Іванович відповів мені листом, де писав, між іншим:

«Повірте, ніщо не може так хвилювати старого професора, як згадка про його бадьору діяльність і хоч би натяк на добру пам'ять, що збереглася в місяць його давньої викладацької роботи».

Це писалося за 16 місяців до смерті Федора Івановича, а у вересні 1928 року він захворів і помер (похований на Смоленському кладовищі).

Скажу ще декілька слів про наукову спадщину Ф. І. Успенського. Во-

## Першість вузів міста з легкої атлетики



На фото: В. Сирцов (І курс геолого-географічного факультету) стрибає з шестом на 3 м. Цей стрибок був рекордним для університету.

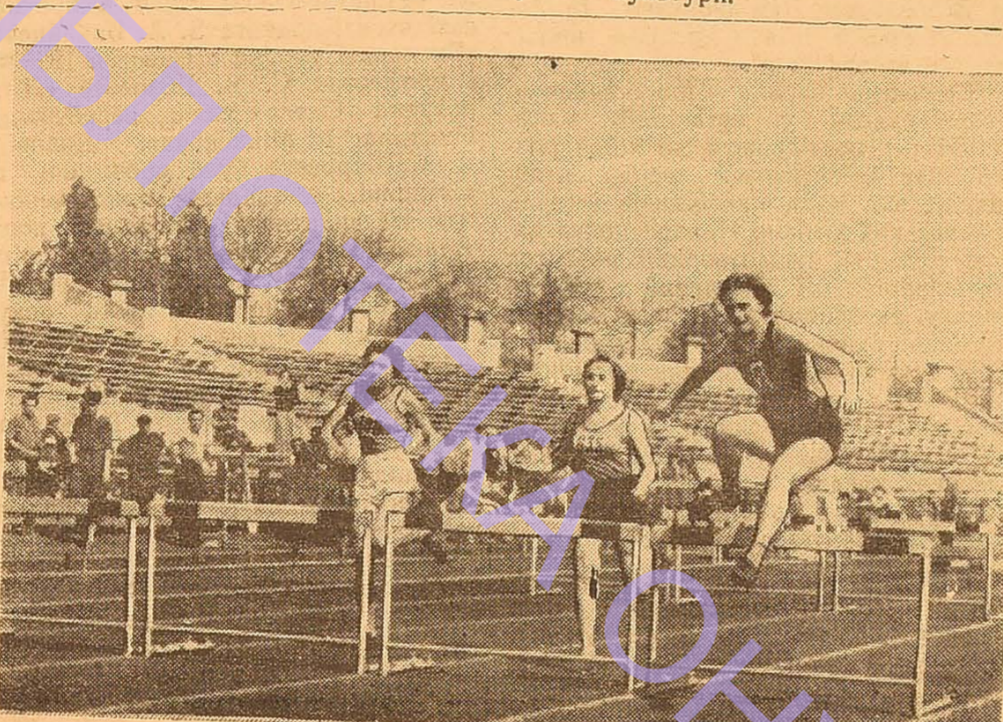
13, 14 і 15 травня на стадіоні «Харчовик» проводилися традиційні змагання з легкої атлетики, в яких взяли участь легкоатлети 15 вузів міста. Внаслідок трьохденної боротьби перше місце зайняв колектив легкоатлетів державного університету, друге—команда факультету фізкультури педагогічного інституту і третє місце—команда інституту зв'язку.

Чемпіонами вузів міста з легкої атлетики на 1955 р. стали студенти нашого університету:

- 1) Авіжанська Алла (І курс філологічного факультету) в бігу на 100 м.—12,6 і в бігу на 200 м.—26,5.
- 2) Жигаревич Стелла (ІІ курс фізико-математичного факультету) у стрибках в довжину з розбігу—5 м. 13 см.
- 3) Іванов Олексій (IV курс історичного факультету) в бігу на 400 м.—50,1, в бігу на 800 м.—1:53,8, в бігу на 1500 м.—4:04,2.
- 4) Суворкін Борис (І курс філологічного факультету) в метанні спису—60 м. 44 см. і в п'ятиборстві (набрал 2780 очок).
- 5) Сердюк Віктор (IV курс фізико-математичного факультету) в метанні диску—48 м. 12 см.
- 6) Жіноча команда в естафетному бігу 4+100 в складі Авіжанської,

Жигаревич, Васильєвої, Ромашової з часом 53,3.

Наші легкоатлети поновили таблицю рекордів університету:



На фото: Стелла Жигаревич (ІІ курс фізико-математичного факультету) першою фінішує у бар'єрному бігу на 80 м.

- 1) Сирцов—в стрибках у висоту з шестом—3 м.
- 2) Суворкін—в п'ятиборстві.
- 3) Сердюк—в метанні молота і диску.
- 4) Авіжанська—в бігу на 100 і 200 м.
- 5) Жигаревич—у стрибках в довжину з розбігу.
- 6) Сосна—в бігу на 800 м.—2:38,9 (попередній рекорд—2:43, 2 був установлений 15 років тому, в 1941 р., студенткою геологічного факультету Ричковською).
- 7) Умрихіна—в п'ятиборстві.
- 8) Жіноча команда—в естафетному бігу 4+100.

Колектив взяв участь у всіх видах програми без жодного поля. Слабкими місцями у нас були бар'єрний біг, метання спису у жінок, штовхання ядра у чоловіків. Необхідно особливу увагу приділити цим видам легкої атлетики.

Зараз наш колектив готується до змагань на першість вузів Міністерства вищої освіти з легкої атлетики, які відбудуться в червні 1955 р. в м. Ленінграді.

**А. ЛУПОЛОВЕР**, викладач фізкультури.

## ЦІКАВА ВИСТАВКА

Радянська громадськість широко відзначила 50-річчя з дня народження двох видатних радянських письменників М. Шолохова та О. Корнійчука.

Наукова бібліотека нашого університету присвятила цим ювілеям виставку. На виставках представлена література, що відображає життєвий і творчий шлях письменників, їх участь у боротьбі радянського народу за мир у усьому світі.

На виставці, присвяченій 50-річчю з дня народження М. Шолохова представлені видання його творів «Тихий Дон», «Поднятая целина» «Они сражались за Родину» та публіцистика.

На виставці, присвяченій 50-річчю з дня народження О. Корнійчука, представлені видання п'єс письменника та його публіцистика.

Подана також критична література до творів обох письменників.

## Пам'ятник полярним дослідникам

Фрїтвф Нансен, скромний охоронець зоотомічного кабінету при університеті в Христіанії і сміливий вчений, вже в свої ранні роки прославився своєю прекрасною організованою і вміло проведеною Гренландською експедицією (1888—1889 рр.). В 90-х роках XIX ст. Нансен старанно розробляє план нової експедиції. Він вирішив довіритися північній течії, яка бере початок на півночі від Сибіру і Аляски і тече на північний захід, і таким чином досягнути високих широт Арктики і дослідити її. Для здійснення цього плану необхідне було особливе судно, яке повинно бути малих розмірів, йдеподібної форми обводів бортів, завдяки чому воно при стискуванні льоду повинно виштовхуватися назовні.

25 жовтня 1892 року судно було спущене на воду. Нансен назвав його «Фрамом», що в перекладі з норвезької мови означає «Вперед». Будотонажність «Фрама» становила 800 тон, довжина корабля—39 метрів, на ньому була машина у 220 індикаторних сил. Дубові борта «Фрама» склалися із трьох шарів різної товщини, а вільні місця між шпангоутами були заповнені сумішшю із вару, дьогтю і тирси, завдяки чому судно було міцне і легке. В липні 1893 р. експедиція покинула Норвегію. Найбільш північна точка, досягнена «Фрамом» в час його дрейфу, лежала на широті 85° 56'.

Північніше цієї точки було тільки одне судно «Седов» в 1938 році.

19 серпня 1896 року судно врізалося в льод і застрягло на батьківщині.

В науковому відношенні значення цієї експедиції було велике. Завдяки їй вперше була досліджена природа центральної частини Арктики.

«Фрам»—перший корабель, який проник в глибоководну частину Північного Льодовитого океану—після Нансена зробив ще два прекрасних рейси. В 1898—1902 роках на «Фрамі» працювала експедиція в Канадському архіпелазі.

Дякуючи цій експедиції було відкрито декілька островів і досліджений архіпелаз Паррі.

В 1910—1912 рр. на цьому судні Руал Амундсен здійснив рейс в Арктику, де він висадився в 1911 році в Китовій бухті. В результаті цієї експедиції був вперше досягнений північний полюс (14 грудня 1911 року). «Фрам» був, крім цього, першим судном, яке пройшло через Панамський канал.

В 1935 році «Фрам» був витягнений на берег в Бюгенее (недалеко від Осло), і над кораблем був побудований будинок довжиною в 60 м., шириною 25 і висотою 27 метрів.

Таким чином, цей історичний корабель тепер є музеєм, який розповідає про експедиції, що відкрили епоху в історії полярних досліджень.

**Г. СОЛЯНИК.**

## Рідкісні книги наукової бібліотеки

Серед рідкісних і стародруків книг наукової бібліотеки ОДУ великий бібліографічний інтерес викликає так званий київський «Синопис» или краткое собрание от разных летописцев, о начале славяно-российского народа и первоначальных князей богоспасаемого града Киева...». Це перший учбовий посібник з російської історії, який протягом довгого часу залишався єдиним.

Автор «Синопису» Інокентій Гізель, архимандрит Києво-Печерської лаври, був одним з найбільш вчених людей XVII віку на Україні, дуже популярним в науковому світі свого часу і добре відомим в російській історичній науці.

«Синопис» — грецьке слово, що означало у греків виклад у стислій формі. В основу «Синопису» Гізеля лягла хроніка одного з сучасних йому наукових діячів Феодосія Софоновича, складена по київських та волинських літописах, до яких були додані звістки про дальші події в Росії, а також у Польщі та в Литві.

Автор «Синопису» часто виходить з даних, взятих з біблії, вносить у свою розповідь легендарний елемент. Так, наприклад, він вважає, що слов'янські народи походять від одного з синів Ноя Яфета, а назву свою вони одержали від слова «слава», тому, що здавна славилися своїми воєнними подвигами, що місто

Москва назване так по імені Мосоха, сина Яфета, онуки Ноя, а Київ—на честь Кня, який побудував його разом з братами Шеком та Хоривом. Ці і подібні відомості подаються ним як цілком певні факти. Як південноросійський твір, «Синопис» зосереджує увагу на історії Києва, лишаючи осторонь північно-східну Русь і наводячи лише скрупулезні відомості про Москву та про утворення Російської держави. Безсумнівною заслугою «Синопису» є те, що тут вперше робиться спроба скласти схему української історії.

«Синопис» в свій час був широко розповсюджений і до історії Ломоносова вважався класичним твором. Він витримав ряд видань, число яких визначити важко, тому що в різноманітних джерелах наводяться з цього приводу різні відомості.

Вперше «Синопис» з'явився в 1674 році. Екземпляр 1678 року, який знаходиться у нас в бібліотеці, є, таким чином, одним з перших видань. В бібліотеці є також видання 1810, 1823 та 1836 рр. Рідкісне видання 1678 р. поступило в бібліотеку з колекції професора О. І. Маркевича, відомого російського історика, перу якого належить праця, присвячена 25-річчю з дня заснування нашого університету.

**Т. ХОДЖАШ.**

Слідами наших виступів

## Допоможемо колгоспникам виростити високий врожай

В 16 номері нашої багатотиражки під таким заголовком було вміщено замітку студента V курсу філологічного факультету П. Фолі.

Філологи підняли дуже важливе питання про організацію допомоги колгоспникам з боку студентів університету в літніх польових роботах і в проведенні агітаційно-масової і культурно-виховної роботи. Заклик філологів знайшов відгук і на інших факультетах. На засіданні комсомольського бюро хімічного факультету 21 травня було вирішено скласти

бригади з студентів факультету і від час літніх канікул організувати виходи в колгоспи.

Комсомольське бюро фізико-математичного факультету винесло рішення поїхати в колгоспи всім факультетом. Розподілено строки виїзду кожного курсу та бригади.

Хіміки і фізики готують до поїздки тексти лекцій, а також концерти художньої самодіяльності.

**Редактор І. М. ДУЗЬ.**

## ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ У КРАЇНАХ КАПІТАЛУ

### ІЗРАЇЛЬ

Студенти виступають проти підвищення плати за навчання

В багатьох країнах Єрусалим звичайно вважають древнім містом колишньої слави. Зараз Єрусалим—це сучасне місто з університетом, з вищими навчальними закладами і бойовим студентським рухом.

Інформація, подана нижче, взята з листа ізраїльського студента, який попросив опублікувати його в журналі «Всемирные студенческие новости». Листа написано в Єрусалимі в кінці минулого року:

«Слідуючи офіційним рекомендаціям», адміністрація університету вирішила вдруге за останніх три роки збільшити в два рази плату за навчання.

Організація студентів університету заявила про свій одностайний протест проти цього плану і заклікала своїх членів припинити виплату будь-яких внесків в університет. Біля приміщення каси університету були встановлені пікети.

Адміністрація університету відмовилась обговорювати це питання... і надіслала загрозливі листи студентам-новачкам, закликаючи їх виплатити перший внесок за навчання. Їх попередили, що в протилежному випадку вони втратять право вступити в університет... Союз студентів заявив, що він не допустить здійснення цих погроз...

16 листопада тисяча студентів єврейського університету разом з представниками студентських організацій інших вищих навчальних закладів влаштувала демонстрацію по головних вулицях Єрусалима на знак протесту проти підвищення плати за навчання...

В демонстрації взяли участь делегації від технічного інституту в Хайфі, школи образотворчих мистецтв Безалел в Єрусалимі, Художньої школи Авіні і школи права та економіки в Тель-Авіві».

### ІНДОНЕЗІЯ

Студенти Індонезії в боротьбі проти планів імперіалістів

Недавно в австрійських газетах з'явилися повідомлення про те, що австрійське державне видавництво випустило кілька мільйонів поштових марок «Республіка Південно-Молуккських островів». Марки були випущені ніби по замовленню глави делегації Південно-Молуккських островів в ООН через посередництво однієї нью-йоркської компанії.

Але «Республіка Південно-Молуккських островів» насправді не існує, і мова тут, очевидно, йде про Південно-Молуккські острови, які історично є невід'ємною частиною республіки Індонезії. У своїй спробі розколоти єдність Індонезії ворожа пропаганда ратує за «Республіку Південно-Молуккських островів», «Незалежний Західний Іріан» і т. ін.

Позиція студентів Індонезії з цього питання висловлена в прийнятому недавно Виконавчим комітетом Національного союзу студентів зверненні, в якому, зокрема, говориться: «Студенти всього світу! Підтримайте боротьбу індонезійського народу за проголошення Західного Іріана індонезійською територією і вимогу Індонезійської республіки, направлену Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй!».

### ПЕРУ

Перуанські студенти борються за університетську реформу проти милітаризації освіти

Уже сам факт, що 85 процентів державного бюджету Перу витрачається на армію і поліцію, в той час як асигнування на соціальні потреби і освіту постійно скорочуються, досить яскраво характеризує становище студентів цієї країни.

Учнів державних середніх навчальних закладів примушують одягати військову форму, в школах запроваджується жорстока військова дисци-

пліна, багатьох студентів відривають від навчання і направляють у військові коледжі. Ці дії викликають законне обурення перуанської молоді. В країні зростає студентський рух протесту, учні вимагають демократизації освіти.

Жовтень 1952 року. Студенти університету св. Августина в Арекепі оголосили страйк. Вони зажадали у звільнення групи професорів, які, як заявили студенти, «прославились своїм неучтвом і аморальною поведінкою. Вимоги студентів залишилися незадоволеними. Тоді вони оголосили загальний страйк за проведення університетської реформи. Народ підтримав вимоги студентів. Уряд, однак, заявив, що рух студентів переслідує політичні цілі. Проти студентів ополчились власті. Парламент оголосив страйк незаконним, а преса почала обляпати багном студентський рух.

Ці дії, однак, не залякали студентів. Вони домоглися звільнення Дуланда—ректора університету св. Маркоса.

Зараз боротьба за університетську реформу, як і раніше, залишається основним завданням перуанських студентів.

Переслідування студентів триває. Студенти примушені емігрувати з Перу в інші країни, наприклад, в Аргентину і Чилі. Але ті, що залишаються в країні, продовжують боротьбу.

Студенти знайшли нові методи організації, такі, як культурні і спортивні групи, які об'єднують більшість студентів. Профспілкові і студентські організації заборонені, але це не примусило народ відмовитися від боротьби. Культурна асоціація університету св. Маркоса зуміла провести великі публічні мітинги, на яких вона звернулася до всього демократичного руху світу з проханням підтримати прагнення і надії перуанських студентів.